

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXIV. [i.e. XXXIV.] Romana Aquæ. Concessio aquæ, an & quando sit precaria, & quandocumque revocabilis, vel potius perpetua, & irrevocabilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

similibus, quoniam habenti servitute sufficere debet suum jus remanere salvum, atque cessante ejus præjudicio, impedire non debet Dominus, quominus re sua pro libito utatur, & sic in ista facti specie, si Dominus fontis vel putei voluisset immutare locum, ex quo vicino non præjudicaretur, dixi, quod fieri posset.

ROMANA

A Q V Æ

P R O

D U C E A L V E T I,

C V M

MONASTERIO S. AGATÆ
CONGREGATIONIS MONTIS
VIRGINIS VRBIS

*Casus resolutus per Rotam pro
Monasterio.*

Concessio aquæ, an & quando sit precaria,
& quandocumque revocabilis, vel potius perpetua, & irrevocabilis.

S U M M A R I U M.

- F**acti series.
1. Immissio ex interdicto possessorio non datur heredi ad bona non possessa per defunctum tempore mortis.
  2. Precaria concessio semper est revocabilis.
  3. In facultativis non datur possessio, nec prescriptio, nisi concurrente prohibitione, & sequuta patientia.
  4. In fideicommissis negligentia prædecessoris non potest præjudicare successoris jure proprio venienti.
  5. Quando precarium non sit revocabile.
  6. Cappellani manuales quando removeri non possint.
  7. Declarationi quam concedens facit super precario, an debeat consentire concessionarius.
  8. Quando adversus precariam concessionem detur prescriptio.

D I S C. XXXIV.

Gregorius XIII. de anno 1579. Ecclesiam S. Agatæ Urbis, quæ est una ex titulis Cardinalitij, de consensu Cardinalis Ptolomæi Gallij tunc Titularis, una cum domibus, officinis, hortis, aquis, alijsque membris & annexis, concessit cum subsequuto effectu, Congregationi Montis Virginis, ut ibi unus Prior, & saltem sex Monachi religiose habitarent, dictæque Ecclesie interservirent: Et de anno 1591. idem Cardinalis Gallius obtinuit ab eodem Pontifice ejusque heredibus, & successoribus quibuscumque concedi duas uncias aquæ Felicis, quas in ipso actu traditionis, sequi solitæ cum appositione fistulæ, dire-

ctæ traduxit ad domum & hortos præfata Ecclesie; Supponebatur autem in actu hujusmodi appositionis fistulæ, quod dicti Cardinalis procurator protestatus esset, hujusmodi traditionem ad locum prædictum, fieri precario, & cum libera facultate Cardinalis eandem aquam ad alium usum pro libito divertendi.

Obijt Cardinalis de anno 1607. ordinato in ejus bonis ad favorem descendendum ex fratre perpetuo successivo fideicommissio, quo purificato ad favorem Ptolomæi Gallij Ducis Alveti, hic de anno 1677. tanquam heres fideicommissarius dicti Cardinalis immisione ab A. C. petijt, & obtinuit ad dictas duas uncias aquæ, utpote, ad bona testatoris, & in ejus hereditate remanens; Introducta verò causa per appellationem in Rota coram Taja, firmatoque dubio, an immisso competeret, In hoc statu ex parte Ducis assumptus, motivando, ut mea est consuetudo, dicebam incongruum mihi videri judicium jam intentatum immisionis in vim l. final. C. de edicto Div. Adv. quod ulteriori heredi, seu fideicommissario passim in paxi concedi solet, quoniam istud competit ad bona possessa per defunctum tempore ejus mortis, & sic ad bona in hereditate remanens, inter quæ non videbatur numerari posse istam aquam utpote ab eodem testatore vivente per annos 16. antea dictis Monachis concessam, & ab eis possessam, dum testator adhuc viveret, unde dici non poterat de bonis remanens tempore mortis.

Et licet supponeretur etiam concessio precaria quandocumque revocabilis, quod tunc pro certo in facto supponebatur, utpote probatum per publicum instrumentum; Dicebam tamen id aliud operari non posse, nisi quod in hereditate existere diceretur ipsum jus, seu facultas revocandi dictam concessionem; atque subsequuta revocatione, vendicandi aquam jure domini, Nunquam verò competere posse hoc interdictum possessorium, quod necessario supponit possessionem penes defunctum de tempore mortis in presenti omnino cessantem per annos 16. ante obitum testatoris.

Quatenus verò de judicio vendicationis ageretur, dicebam regulam assistere actori, non obstantem tam longi temporis intervallo, quoniam procedendo cum præsupposito precarij, huic semper inest revocabilitas, quia nec pacto, nec non consuetudine precarium irrevocabile redditur l. 1. & 2. & l. cum precario ff. de precar. Buras. dec. 346. num. 5. ubi caseri.

Ad quod etiam conferro dicebam alteram receptam juris propositionem, quod in facultativis, quæ ad libitum voluntatis, quandocumque exerceri possunt, silentium vel patientia etiam mille annorum nihil operatur, nisi præcedat prohibitio cum subsequuta acquiescentia vel alio actu acquipollenti, ex ijs quæ in his terminis decursus aquarum sapius in alijs *hoc eod. titulo* ad istam aquarum materiam deducta habentur; Maxime cum actor veniret jure proprio & fideicommissi independentem ab alijs ejus prædecessoribus, quorum negligentia sibi præjudicare non potuit, nec aliquam prescriptionem inducere *Peregr. de fideic. art. 4. num. 5. 16. & 17. Gratian. discept. 577. num. 44. Carlin. controuv. 107. num. 61. & seqq. Rot. dec. 220. num. 26. par. 11. rec.*

Verum difficultatem faciebat, quod licet vera sit dicta juris regula super precarij revocabilitate, adhuc tamen ubi concessio respicit magnam concessionarij utilitatem, & consequenter ejus revocatio
grave

grave infert damnum, seu præjudicium, e converso autem revocanti nihil vel parum prodest, tunc ex quadam recepta æquitate intrare videtur iudicis officium pro huiusmodi revocatione impedienda, ex deductis per *Cepoll. de servis. Urb. præd. cap. 79. num. 6. vers. 2. fallit & vers. nisi esset Cravett. cons. 332. à num. 17. ad 30.* Ad quod conferre dicebam, quæ in materia beneficii habemus de cappellaniis manualibus, & quodcumque ad nutum amovibilibus, quia licet de jure talis esset earum natura, & possint quodcumque revocari etiam sine causa, Attamen si remotio notabile inferat remoto præjudicium, vel circa famam, vel circa subfentationem, e converso autem non consistet remotionem ex aliqua justa vel honesta causa moveri, remanet huiusmodi facultas ex iudicis officio rescænata ex deductis per *Cavaler. dec. 72. & non semel sub tit. de Canoniciis, & Capitulo in Marceran. & in alijs.*

Unde cum in presenti hujus aquæ diversio, post spatium annorum 65. & ultra, magnum damnum & incommodum dicto Monasterio inferret, ac etiam aliqualem injuriam; E converso autem nulla adesset revocantis utilitas, dum id agebatur, ut alteri pio loco de eadem aqua fieret complacentia, non videbatur huiusmodi precarii revocatio admittenda.

Proposito dubio sub die 17. Februarij 1658. coram *Taja* negativa prodit resolutio, Tum ex præmissis, Tum clarius quia satis dubitatum fuit de fide instrumenti in ea parte, in qua continebatur protestatio procuratoris, seu Ministri Cardinalis, & ex qua deducebatur precarium; Præsertim quia neque docebatur, ministrum Cardinalis huiusmodi facultatem habuisse, neque constabat dictam reservationem factam esse presentibus Monachis, quorum consensus Rota dixit requiri, eodem modo, quo in omnibus contractibus *ad not. in l. ff. de precario, & cap. ult. extr. à eodem*, Quod ultimum motivum consensus concessionarii minus verum crederem, quando alia circumstantia non accedente, jus concessionarii deducitur ex huiusmodi qualificata concessione, quam ipse dividere non potest, sed cum sua causa recipere debet, cum utriusque contrahentis simultaneus consensus requiratur in contractibus corespectivis & onerosis, non autem in gratuitis & lucrativis, in quibus solus animus, solaque voluntas concedentis attendi debent, ita ut in casu dubio ejus declarationi deferatur *Ottobon. dec. 119. & 155. & passim.*

9 Dictum tamen motivum in presenti dicebam relevans ad effectum præscriptionis & cessantis male fidei in possessore, qui precarii ignarus, credens concessionem fuisse liberam, & de sui natura tanquam donationem inter vivos irrevocabilem, justam habuit præscribendi causam, ideoque justam censui resolutionem, præsertim attenta ad eò longæva observantia etiam notabilis temporis vivente Cardinali, qui nunquam huiusmodi facultatem ad exercitium deduxit.

* * *

NEPESINA COLLECTÆ

PRO

COMMUNITATE FLAVIANI
ALIAS FIANI,;

CUM

STEPHANO PIGNATELO.

Casus disputatus in Camera, & decisus
pro Communitate.

De jure pascendi, seu jure vendendi herbas, & pascua competente Communitati, etiam in fundis & prædiis privatorum cum jure prohibendi eisdem jus pascendi, Et quando hoc jus competere dicatur Communitatibus, seu aliis ratione condominii, vel ratione servitutis, Et aliqua de præscriptione hujus servitutis juris pascendi, an requiratur immemorabilis ratione causæ discontinuæ, vel potius sufficiat ordinaria, ratione causæ continuæ.

SUMMARIVM

- 1 Acti series.
- 2 Exemptio Civium Romanorum in districtu non suffragatur quoad onera Cameralia.
- 3 Resolutio causæ.
- 4 Herba est domini fundi, in quo nascitur.
- 5 Immemorabilis est difficilis probationis.
- 6 De duobus ejusdem rei dominis penes duos diversis respectibus.
- 7 De distinctione quod Dominium fructuum naturalium sit penes Communitatem vel Dominum loci, & particulares sint Domini in solo industriali.
- 8 De locis in quibus ita servetur.
- 9 Quomodo probetur dominium.
- 10 Rei possessor præsumitur Dominus.
- 11 Venditio herbarum probat Dominium vendentis.
- 12 Item bannimenta & prohibitiones.
- 13 Genitivum probat Dominium.
- 14 Quando initium habuerint onera Cameralia.
- 15 Quod magis conveniat titulus domini, quam servitutis.
- 16 Quid importet servitutis juris pascendi.
- 17 Advocatis juvenibus non ita de facili deferris solet.
- 18 Quod servitus juris pascendi tanquam discontinua requirat immemorabilem, reprobata distinctione realis vel personalis.
- 19 De dicta distinctione inter servitutum realem & personalem.
- 20 Quod dicta distinctio non sit vera, seu quando procedat.